

WPROWADZENIE

Program Aktywności Lokalnej dla gminy Przedbórz na lata 2012 – 2015 określa zakres działania w obszarze wzmocnienia środowisk lokalnych, wskazuje na problemy związane z funkcjonowaniem społeczności lokalnych i grup społecznych oraz wyznacza kierunki działań, mających na celu poprawę sytuacji w tym zakresie. Program odpowiada na potrzebę integracji wspólnot - środowisk lokalnych. Podejmowane działania mają na celu wzmocnienie podmiotowości mieszkańców oraz ich wspólnot, jak również stworzenie warunków dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, wzmocnienie spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważanego rozwoju społecznego.

Program jest odpowiedzią na cel, jaki został nakreślony w Strategii Lizbońskiej dotyczącej spójności społecznej i realizujący się w kształtowaniu nowego aktywnego państwa socjalnego. W tym wymiarze **„konieczne staje się inwestowanie w kapitał ludzki oraz kapitał społeczny, czyli inwestowanie w ludzi i w budowanie związków między nimi, w ich wzajemne zaufanie i zaangażowanie w sprawy wspólnoty, a więc w to, co jest na równi z kapitałem finansowym podstawą rozwoju lokalnego. Poczucie tożsamości, przynależności i zaangażowanie na rzecz małej ojczyzny jest podstawą świadomego obywatelstwa.”**

Dokument ten stanowi uzupełnienie „Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przedbórz na lata 2011-2015. Przyjęte w Programie koncepcje są także zgodne z założeniami zawartymi w ogólnopolskich dokumentach strategicznych takich, jak:

1. Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski .
2. Narodowa Strategia Spójności .
3. Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 .
4. Strategia Polityki Społecznej na lata 2007- 2013 .
5. Narodowa Strategia Rozwoju na lata 2007-2013 .
6. Program Operacyjny Kapitał Ludzki .
7. Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020 .
8. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych powiatu radomszczańskiego.
9. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przedbórz.

W dokumentach tych zakłada się realizację działań służących rozwojowi społeczno - gospodarczemu kraju, a co za tym idzie podniesienie poziomu i jakości życia obywateli.

Konieczne jest zatem wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych oraz budowanie i wzmacnianie ich obywatelskiej świadomości. Podkreśla się znaczenie kapitału ludzkiego, czyli zasobu wiedzy, umiejętności i potencjału, w który jest wpisany każdy człowiek oraz społeczność jako całość. Dzięki temu podmioty te są zdolne nie tylko do pracy, ale do wprowadzania zmian w otoczeniu, a także kreowania nowych rozwiązań.

Kluczowym wyzwaniem jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, które zgodnie z Narodową Strategią Integracji Społecznej oznacza brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich a w szczególności dla ubogich. Są to m. in. publiczna edukacja, pośrednictwo pracy, ochrona pracy, transport publiczny i publiczny sektor mieszkaniowy, administracja publiczna, sektor pozarządowy i organizacje polityczne, rynek pracy, rynek dóbr konsumenckich, rynek usług telekomunikacyjnych, bankowych, prywatna własność, przedsiębiorczość.

Wykluczenie społeczne najprościej mówiąc oznacza wyłączenie z życia społecznego. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące ponieważ ze względu na sytuację społeczno-ekonomiczną zagraża wielu osobom i grupom, w tym szczególnie osobom długotrwale bezrobotnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, niepełnosprawnym, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo oraz wychowujących się poza rodziną, przedstawicielom mniejszości narodowych i etnicznych, bezdomnym, uzależnionym, osobom opuszczającym zakłady karne.

Priorytetowe działania przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu zgodnie z dokumentami wyżej wymienionymi powinny być ukierunkowane na:

- ograniczanie obszarów skrajnego ubóstwa,
- rozbudowywanie świadczeń wspierających aktywność,
- promocję działań prospołecznych,
- wspieranie rozwoju form aktywizacji zawodowej, zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej mieszkańców naszej gminy, w tym w szczególności świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich,
- upowszechnianie kształcenia ustawicznego,
- ułatwianie dostępu do poradnictwa i informacji,
- zwiększenie aktywności lokalnych instytucji i organizacji oraz podejmowanie przez nie współpracy na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów (rozwój lokalnych partnerstw),
- wspieranie rozwoju podmiotów gospodarki społecznej.

Podjęmowane działania mają służyć aktywizacji, integracji oraz przeciwdziałaniu społecznemu wykluczeniu osób, rodzin oraz społeczności lokalnych.

Priorytetem jest wdrażanie aktywnej polityki społecznej, której koordynację przypisuje się instytucjom pomocy społecznej oraz rozwój przedsiębiorczości, ale też nie chodzi wyłącznie o przedsiębiorczość w znaczeniu ekonomicznym, lecz o wszelkie formy aktywności, dzięki którym człowiek wychodzi z marazmu, przestaje się izolować i zaczyna uczestniczyć w życiu społecznym.

W związku z powyższymi założeniami, wszystkie ośrodki pomocy społecznej muszą zmienić sposób myślenia i postępowania poprzez przeniesienie punktu ciężkości ze świadczeń o charakterze materialnym na rzecz działań pozamaterialnych, w tym w szczególności pracy socjalnej. Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej powinna ona być prowadzona nie tylko w odniesieniu do osób i rodzin, ale także społeczności lokalnej.

Dobrze zorganizowana i aktywna społeczność lokalna, to nie tylko ważny element społeczeństwa demokratycznego, ale także jako jeden z najlepszych sojuszników pracownika socjalnego. Może ona bowiem zareagować, gdy komuś dzieje się krzywda, może także wesprzeć tych, którzy znajdują się w trudnej sytuacji.

Współczesnym problemem miasta i gminy Przedbórz, jak i wielu innych w naszym kraju, jest jednak to, że nasza społeczność nie jest prężna i zintegrowana. Należy ją właśnie ożywić i pobudzić w nich poczucie odpowiedzialności za siebie i innych, zwłaszcza tych słabszych, którzy nie radzą sobie z problemami, jakie stały się ich udziałem.

Pozytywnych efektów w zakresie budowania zintegrowanych wspólnot nie da się jednak osiągnąć poprzez realizację wyłącznie festynów i sporadycznych akcji na rzecz rozwiązania jakiegoś problemu lub ukierunkowanych na rzecz jednej grupy. Zmiany są możliwe do osiągnięcia wyłącznie poprzez realizację wszechstronnych, kompleksowych i długofalowych działań.

Duża innowacyjność projektów systemowych, wielowymiarowość i nowatorski charakter lokalnych programów pomocy społecznej, liczne przykłady dobrych praktyk oraz coraz bardziej profesjonalnie opracowane strategie integracji i rozwiązywania problemów społecznych dobrze wróżą na przyszłość i stworzą nadzieję na zmianę wizerunku pomocy społecznej, a co za tym idzie sposobu postrzegania statusu pracownika socjalnego.

Jednocześnie w dalszym ciągu utrzymuje się sytuacja, w której narzędzia wykorzystywane przez pracowników socjalnych w znacznej mierze ograniczają się do instrumentów finansowych oraz zabezpieczania bieżących potrzeb osób lub rodzin a ośrodki pomocy społecznej postrzegane są przez społeczeństwo jako instytucja przeznaczona w głównej mierze do wypłacania zasiłków. Sami klienci przejawiają niechęć, a nawet wrogą postawę względem udzielania innych niż

finansowych form pomocy. Pomoc finansowa staje się dla nich substytutem dochodów, które osiągają bez jednoczesnego starania się o zmianę swojej trudnej sytuacji życiowej. To z kolei przyczynia się do ugruntowania mechanizmu wyuczonej bezradności.

Stąd też od 2008 roku pojawił się pomysł na realizację projektu systemowego „My też możemy” wnoszącego nową jakość pracy z klientem Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przedborzu.

W 2012 roku w ramach kontynuacji projektu wprowadzone zostanie w gminie Przedbórz kolejne nowatorskie podejście do pracy socjalnej - będzie nim Program Aktywności Lokalnej. Dlatego pracownicy Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przedborzu są inicjatorem napisania i wdrażania PAL-u jako narzędzia aktywizacji lokalnego środowiska.

Program opiera się na wdrażaniu środowiskowej metody pracy socjalnej i jest wzorowany na modelu Centrum Aktywności Lokalnej (CAL). Jego głównym celem jest zaktywizowanie środowiska lokalnego oraz budowanie związków między lokalnymi instytucjami, organizacjami i mieszkańcami na rzecz rozwiązywania problemów społeczności miasta i gminy Przedbórz.

Ważnym elementem PAL-u jest budowanie zintegrowanych społeczności, w których każda osoba i rodzina będzie mogła realizować swoje plany i aspiracje życiowe, a w trudnych sytuacjach uzyskać niezbędną pomoc i wsparcie ze strony wspólnoty oraz instytucji i organizacji działających w ramach i na rzecz społeczności.

Jest on niezbędnym narzędziem prowadzenia nowoczesnej polityki społecznej na szczeblu gminnym, a tym samym tworzy niezbędną wartość dodaną dla beneficjenta realizującego część projektu systemowego w poddziałaniu 7.1.1. i 7.1.2 POKL w zakresie rozwoju form aktywnej integracji za pomocą programu aktywności lokalnej.

Program proponuje szeroki wachlarz instrumentów aktywizacji społecznej, edukacyjnej, zawodowej i zdrowotnej, dzięki czemu beneficjenci uzyskają wielopłaszczyznową pomoc i wsparcie.

Program Aktywności Lokalnej jest zgodny z podstawowymi zasadami życia społecznego, a w szczególności zasadą partycypacji, pomocniczości, samorządności, wielosektorowości czy dobra wspólnego. Nakłada nacisk na aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwoleniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych. Natomiast zadaniem sił zewnętrznych (władz samorządowych) jest wspieranie i wzmacnianie tego potencjału oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi.

Program Aktywności Lokalnej dla gminy Przedbórz na lata 2012-2015 - stanowiący lokalny program pomocy społecznej w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej jest niezbędnym dokumentem do realizacji projektu systemowego przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy

Spółecznej w Przedborzu w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego PO KL Priorytet VII. Promocja integracji społecznej Działanie 7.1.Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji. Poddziałanie 7.1.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji poprzez ośrodki pomocy społecznej.

Podstawę prawną Programu stanowi art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrażania lokalne programy pomocy społecznej. Program skierowany jest do osób w ramach konkretnego środowiska lub członków danej społeczności. Oznacza to, że w ramach programu można prowadzić działania aktywizujące adresowane do osób mieszkających na pewnej przestrzeni obejmującej obszar miasta i gminy Przedbórz, osiedla sołectwa ,wsi. Może być to środowisko grupy zawodowej lub społecznej, mieszkańców bloku czy nawet kilku rodzin mieszkających w okolicy.

Należy podkreślić, że dzięki zaangażowaniu pracowników Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przedborzu mamy szansę na wypracowanie nowego modelu pracy socjalnej jakim jest organizowanie społeczności lokalnej, który docelowo ma zostać wdrożony do polskiego systemu pomocy społecznej. Pracownicy M-GOPS w Przedborzu aktywnie uczestniczą w ogólnopolskim projekcie systemowym „Tworzenie i rozwijanie standardów pomocy i integracji społecznej Program Operacyjny Kapitał Ludzki współfinansowanym przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Dzięki szeregu szkoleniom oraz warsztatom przygotowującym do pracy będziemy realizować działania zgodnie z metodą Centrum Aktywności Lokalnej (CAL).

Celem głównym projektu jest podnoszenie profesjonalizmu i zwiększenie skuteczności instytucji pomocy i integracji społecznej w rozwiązywaniu problemów wykluczenia społecznego poprzez stworzenie, przetestowanie oraz wdrożenie standardów instytucji i usług pomocy oraz integracji społecznej.

Przeżywająca swój renesans metoda środowiskowa określana jako organizowanie społeczności lokalnej powinna obok pracy z rodziną, stać się głównym elementem działań wszystkich ośrodków pomocy społecznej. Instytucje te powinny z urzędów przekształcić się w aktywne podmiot kreujący lokalną politykę społeczną.

I. OPIS SYTUACJI PROBLEMOWEJ

Gmina Przedbórz jest jednostką samorządu terytorialnego, położoną w województwie łódzkim, we wschodniej części powiatu radomszczańskiego. Siedzibą gminy jest miejscowość Przedbórz.

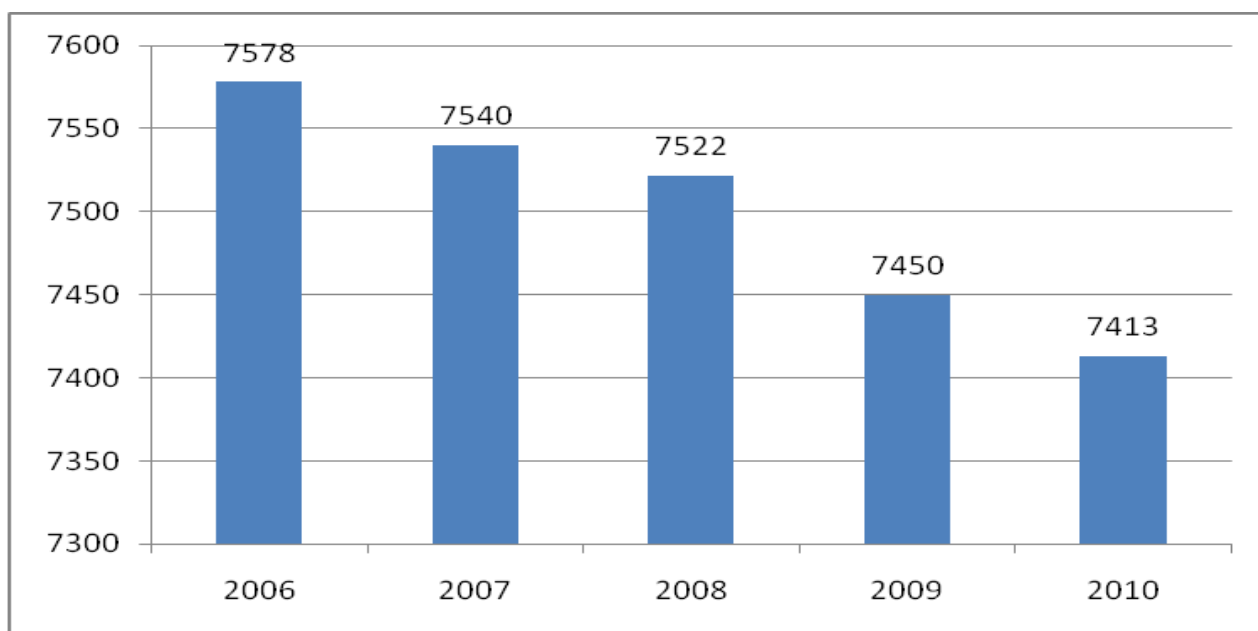

Mapa 1: Gmina Przedbórz

Na gminę Przedbórz składa się jedno miasto o tej samej nazwie (w tym 52 ulice) i 38 wsi skupionych w 28 następujących sołectwach: Borowa, Brzostek, Chałupy, Faliszew, Gaj, Góry Mokre, Góry Suche, Grobla, Jabłonna, Józefów (k. Gór Mokrych), Józefów Stary, Kajetanów, Kaleb, Miejskie Pola, Mojżeszów, Nosalewice, Piskorzaniec, Policzko, Przyłanki, Stara Wieś, Taras, Wojciechów, Wola Przedborska, Wygwizdów, Wymysłów, Zagacie, Zuzowy, Żeleźnica.

Gmina Przedbórz liczy 7413 mieszkańców (stan na 31 grudnia 2010r.), z tej liczby 3721 osób to mieszkańcy Przedborza, natomiast 3692 osób stanowią mieszkańcy obszaru wiejskiego.

Wykres 1: Liczba ludności gminy Przedbórz w latach 2006-2010

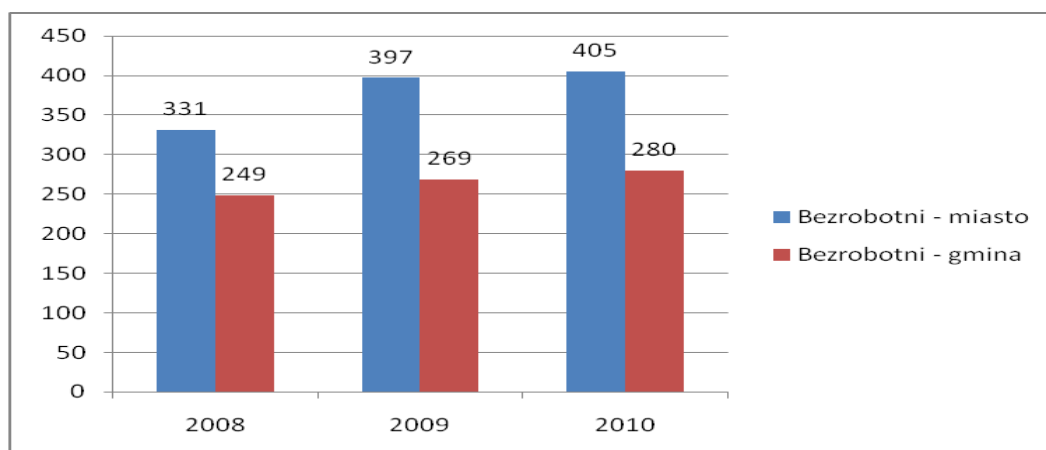

Źródło: www.stat.gov.pl

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse podjęcia pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Bezrobocie jest jednym z zagrożeń o charakterze ekonomicznym i społecznym, jakie towarzyszą okresom dekonunktury w gospodarce rynkowej.

Wykres 2: Liczba osób bezrobotnych w gminie Przedbórz w latach 2008-2010

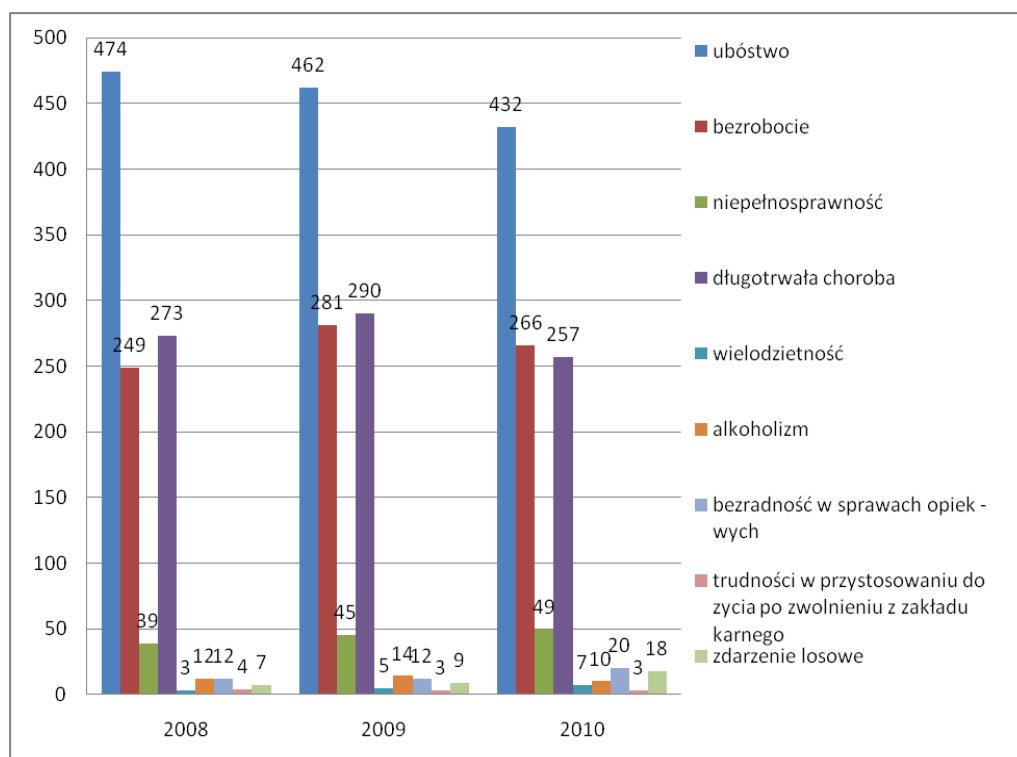
Źródło własne: dane z PUP – filia w Przedborzu

Walka z bezrobociem jest trudnym i długotrwałym przedsięwzięciem, które wymaga współdziałania wielu instytucji, firm i organizacji. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, iż poprzez pojęcie walki z bezrobociem rozumiemy tworzenie nowych miejsc pracy, profilaktykę w miejscach zagrożonych bezrobociem oraz zapobieganie dysfunkcjom społecznym, jakie towarzyszą zjawisku utraty pracy.

Wśród różnorodnych powodów dotykających beneficjentów Ośrodka najważniejsze to:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- długotrwała choroba,
- niepełnosprawność.

Wykres 3: Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2008-2010

Źródło własne: dane M-GOPS w Przedborzu

Wśród rodzin objętych pomocą społeczną nie występuje tylko jeden rodzaj dysfunkcji, najczęściej jest ich kilka połączonych różnie ze sobą. Ubóstwo jest głównym powodem przyznawania pomocy przez M – GOPS w Przedborzu. Z analizy danych wynika, że z powodu ubóstwa z pomocy w 2008r. skorzystało 474 osoby, w 2009r. – 462 osoby, 2010r. - 432 osoby.

W naszej gminie najważniejszą przyczyną ubóstwa jest nadal bezrobocie. Trudności, jakich

doświadczają bezrobotni w związku z problemami na rynku pracy w największym stopniu przyczyniają się do ich ubożenia. Udzielana pomoc materialna dla tych rodzin tylko łagodzi skutki ubożenia będące prostą konsekwencją braku możliwości zarobkowania. Z przeprowadzonych wywiadów środowiskowych wynika, że niezaspokojone potrzeby tej grupy klientów są znacznie większe niż pomoc jaką można im zaproponować. Beneficjenci korzystający z pomocy Ośrodka z powodu dysfunkcji powstałych na skutek braku możliwości zatrudnienia stanowią największą kategorię osób ubiegających się o pomoc.

Osoby te obok wsparcia finansowego obejmowane są również pracą socjalną oraz działaniami z zakresu aktywnej integracji, które służyć mają przywróceniu ich na rynek pracy.

Niestety działania te nie zawsze przynoszą oczekiwany skutek, gdyż w wielu przypadkach mamy do czynienia z niechęcią ze strony osoby bezrobotnej, która wybrała taki sposób na życie.

Wśród klientów M-GOPS w Przedborzu pozostających bez pracy wiele jest osób młodych, które nie miały w swym otoczeniu wzorców prawidłowych postaw i zachowań, niejako „odziedziczyły” brak pracy, który dotyczył także ich rodziców. Osoby długotrwale bezrobotne prezentują też często postawę wyuczonej bezradności, są przeświadczone, że ich działania są daremne, że nie mają wpływu na bieg zdarzeń, w związku z czym nie podejmują żadnej aktywności w celu zmiany swej sytuacji życiowej.

Pracownicy socjalni M-GOPS w Przedborzu dążą w swych działaniach do ograniczenia tego typu niekorzystnych zjawisk między innymi poprzez stosowanie narzędzi aktywnej integracji, kontraktów socjalnych mających zmotywować osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej do podjęcia wspólnych działań na rzecz wyjścia z trudnej sytuacji.

Osoby dotknięte długotrwałą chorobą czy też osoby niepełnosprawne borykają się z wieloma problemami, przede wszystkim brakiem środków finansowych na leczenie oraz rehabilitację, ograniczeniem możliwości poruszania się i w konsekwencji wykluczeniem społecznym. Osoby niepełnosprawne i chore spotykają się z problemami psychologicznymi, które wiążą się z trudnościami w akceptacji samego siebie oraz brakiem zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

Jedną z poważniejszych kwestii społecznych, będących powodem problemów osobistych i rodzinnych są uzależnienia: od alkoholu, narkotyków, leków i nikotyny. Prowadzą one do utraty zdrowia, obciążają budżet rodziny oraz są przyczyną przemocy, rozpadu rodziny, przestępczości.

Uzależnienie od alkoholu jest zaburzeniem psychicznym i zaburzeniem zachowania .

W Poradni Zdrowia Psychicznego i Poradni Odwykowej w ramach Punktu Konsultacyjnego udzielono porad następującej liczbie osób:

W 2008 r. - 208 porad osobom z uzależnieniem alkoholowym,

W 2009 r. - 176 porad osobom z uzależnieniem alkoholowym,

W 2010 r. - 124 porady osobom z uzależnieniem alkoholowym.

Liczba osób i rodzin z problemem alkoholowym objętych pomocą nie odzwierciedla w pełni skali problemu. Pracownicy socjalni opierają się wyłącznie na udokumentowanych dysfunkcjach rodziny, a najczęściej wielu beneficjentów, w których pracownik socjalny zauważa lub podejrzewa problem alkoholowy, nie uświadamia sobie zagrożenia, a bardzo wielu problem ten ukrywa.

Z problemem tym pracownicy socjalni spotykają się od lat, zauważają niepokojący wzrost osób uzależnionych od alkoholu i obniżenie się inicjacji alkoholowej. W wielu środowiskach daje się dostrzec zjawisko tzw. dziedziczenia alkoholizmu. Proces nadużywania alkoholu przez klientów jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, ubóstwo, problemy opiekuńczo – wychowawcze, przemoc. Praca w tych rodzinach jest bardzo trudna, skomplikowana i często skazana na niepowodzenie, dlatego w celu rozwiązania tego problemu wśród naszych rodzin potrzebna jest współpraca z innymi instytucjami, działającymi na terenie naszej gminy i powiatu.

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym, i podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwie piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komendy Powiatowej w Radomsku Filia w Przedborzu zanotowano:

- w 2009 r. - 90 przestępstw z czego przeważają: kradzieże (16), kradzieże z włamaniem (10), prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub odurzenia inny pojazd niż mechaniczny (24), prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub odurzenia (10), niszczenie lub uszkodzanie mienia (10) i inne;
- w 2010 r – 113 przestępstw z czego przeważają: prowadzenie w stanie nietrzeźwości pojazdu innego niż mechaniczny (23), prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub odurzenia (17), niszczenie lub uszkodzanie mienia (10) oraz psychiczne lub fizyczne znęcanie się nad najbliższym (17).

Część klientów M-GOPS w Przedborzu stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak: nadużywanie alkoholu, zaburzenia systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, odejście bliskiej osoby, zgon współmałżonka, bezrobocie, przemoc w rodzinie, problem ról rodzicielskich, problem we współżyciu z ludźmi czy niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Dzieci pochodzące z takich rodzin w wielu sytuacjach czują się odrzucone, zaniedbane,

często mają trudności w nauce. Przestają kontynuować naukę, nie są w stanie zdobyć żadnego zawodu. Mają problemy we współżyciu z innymi ludźmi, trudności adaptacyjne. Występują u nich zachowania buntownicze, agresywne, konfliktowe. Występuje także łamanie przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm i wartości.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Tu nawiązuje się pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny życia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowisk, a w związku z tym współzależnienie.

Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców Ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny klientów Ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnerów lub dzieci albo problem nadużywania alkoholu przez jednego bądź dwojga rodziców.

W rodzinach dysfunkcyjnych często rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą.

W kilku sytuacjach rodzin dzieci są zaniedbywane, mają niższe poczucie wartości niż ich rówieśnicy wychowujący się w zdrowych rodzinach. Niekorzystne warunki, w jakich się wychowują doprowadzają do tego, że nie ufają dorosłym oraz nie umieją wchodzić w bliskie relacje z innymi osobami, co często doprowadza do ich osamotnienia i marginalizacji. Tak więc jednym z najważniejszych zadań realizowanych przez M-GOPS w Przedborzu będą spotkania grup roboczych zespołu interdyscyplinarnego.

II. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cel główny:

Celem głównym Programu Aktywności Lokalnej jest aktywizacja społeczności lokalnej miasta i gminy Przedbórz , w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym także rynku pracy oraz zwiększenie ich potencjału rozwojowego poprzez aktywne formy integracji społecznej.

Cele szczegółowe:

1. Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego.

2. Zwiększenie motywacji do przyjęcia aktywnej postawy poprzez uświadomienie o samostanowieniu w decyzjach życiowych , otwarcie na „ nowy” sposób myślenia.
3. Zwiększenie mobilności zawodowej poprzez nabycie nowych umiejętności, podwyższenie kwalifikacji zgodnych z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy.
4. Zintegrowanie mieszkańców poprzez udział we wspólnych zajęciach aktywizujących kulturalnych, społecznych itp.
5. Poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych.
6. Rozwój samorealizacji społecznej.
7. Zwiększenie aktywności mieszkańców oraz ich świadomości obywatelskiej.
8. Zmniejszenie roszczeń wobec Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przedborzu poprzez uniezależnienie się od pomocy dzięki nabytej wiedzy i umiejętności.

Kierunki działań:

W ramach PAL – u podejmowane mogą być następujące działania:

1. Badanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych.
2. Stworzenie mapy zasobów i potrzeb oraz jej systematyczna aktualizacja.
3. Wyłonienie i wspieranie liderów lokalnych.
4. Budowanie i promocja partnerstw lokalnych.
5. Zorganizowanie spotkań z członkami społeczności lokalnej.
6. Edukowanie, informowanie poprzez organizację warsztatów, wykładów, prelekcji i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych.
7. Stworzenie punktów poradnictwa i wsparcia psychologicznego, terapeutycznego.
8. Promocja działań wolontarystycznych (indywidualne, grupowe).
9. Inicjowanie imprez, festynów o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym.
10. Organizowanie kursów i szkoleń zawodowych.
11. Umożliwienie dostępu do informacji i konsultacji (porady prawne).
12. Organizacja oraz realizacja prac społecznie użytecznych.
13. Wspieranie inicjatyw członków społeczności lokalnych.
14. Zatrudnianie animatorów lokalnych.
15. Zatrudnianie asystentów rodzinnych.
16. Superwizja dla osób zaangażowanych w realizację PAL.
17. Inicjowanie i rozwój grup samopomocowych.
18. Profilaktyka i promocja zdrowia.

19. Organizowanie treningów kompetencji, umiejętności społecznych i zawodowych.
20. Poprawa dostępu do informacji publicznej.
21. Współdziałanie instytucji samorządowych z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością.
22. Promowanie zasad pomocniczości, partycypacji i postaw humanitarnych.
23. Aktywizacja, integracja i wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym – promocja działań wspierających więzi pokoleniowe.
24. Poszukiwanie alternatywnych środków na finansowanie lokalnych inicjatyw z innych źródeł niż dochody gminy.
25. Promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną.
26. Program Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przedborzu jako Centrum Aktywności Lokalnej (CAL).
27. Inne działania wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami Programu.

Program ma charakter otwarty i w każdym roku na podstawie analizy potrzeb i problemów społecznych występujących w środowisku lokalnym mogą być uruchomiane podprogramy skierowane do konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych.

III. ZASOBY GMINY PRZEDBÓRZ DO UZYSKANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Działania z zakresu polityki społecznej na rzecz zaspokajania potrzeb i rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców miasta i gminy Przedbórz prowadzone będą przez:

1. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przedborzu - podejmuje działania integrujące i aktywizujące skierowane nie tylko do indywidualnych osób, rodzin, ale także do szerszych zbiorowości i społeczności lokalnych.
2. Urząd Miejski w Przedborzu .
3. Komisariat Policji w Przedborzu – zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom miasta i gminy Przedbórz.
4. Straż Miejska przy Urzędzie Miejskim w Przedborzu.
5. Zespół Szkolno – Gimnazjalny w Przedborzu , Szkoła Podstawowa w Górach Mokrych , Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Przedborzu , Samorządowe Przedszkole w Przedborzu, Przedszkole „ Gumiś ”, Bursa szkolna w Przedborzu – prowadzą działania na wielu płaszczyznach: edukacyjne, wychowawcze, rozwojowe – rozwój fizyczny, intelektualny, kulturalne.

6. Miejski Dom Kultury w Przedborzu – działa w obrębie kultury, tradycji, rozrywki, integrując różne grupy mieszkańców.
7. Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Przedborzu, jej filia w Górach Mokrych.
8. Parafia rzymsko – katolicka – Kościół św. Aleksego w Przedborzu , w Górach Mokrych , w Żeleźnicy.
7. Organizacje pozarządowe : Towarzystwo Miłośników Przedborza , Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Przedborskiej , Miejski Klub Sportowy „Pilica”, Towarzystwo im. Marii Konopnickiej - Zarząd Terenowy Góry Mokre – realizacja wielu imprez integrujących społeczności lokalne, wspieranie i podejmowanie inicjatyw w zakresie dobroczynności , ochrony zdrowia , pomocy społecznej , ochrony środowiska i bezpieczeństwa , kultury i edukacji , wspieranie rozwoju turystyki , wspomaganie rozwoju gospodarczego w tym przedsiębiorczości , upowszechnianie kultury fizycznej , popularyzacja historii i rozwoju Przedborza i wiele innych.

IV. GRUPY DOCELOWE – ODBIORCY PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Program Aktywności Lokalnej będzie skierowany do:

1. Mieszkańców miasta i gminy Przedbórz, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
2. Osób skupionych wokół konkretnego środowiska, społeczności.
3. Osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym:
 - osób długotrwale bezrobotnych,
 - osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi,
 - młodzieży w wieku od 15 do 25 lat,
 - osób w wieku 50 plus,
 - osób nieaktywnych zawodowo sprawujących opiekę nad dziećmi lub osobami zależnymi,
 - rodzin wielodzietnych,
 - osób po zwolnieniu z zakładu karnego lub innej placówki penitencjarnej (do jednego roku),
 - osób bezdomnych,
 - osób uzależnionych od alkoholu lub innych środków odurzających w czasie leczenia lub w okresie jednego roku po jego zakończeniu,
 - osób z problemami w sprawach opiekuńczo – wychowawczych lub dotyczących rodziny w kryzysie, zwłaszcza rodziny niepełnej lub wielodzietnej.
4. Otoczenia osób wymienionych powyżej.

V. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PAL – u

W ramach programu przewiduje się zastosowanie między innymi:

1. **Środowiskowej pracy socjalnej**, tj. działań realizowanych przez pracowników socjalnych, mających na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.
2. **Instrumentów aktywnej integracji**, tj. instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej, których katalog zawarty jest w zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych ośrodków pomocy społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013.
3. **Działan o charakterze środowiskowym** – inicjatyw integracyjnych obejmujących między innymi: badania, opracowania, analizy, edukację społeczną i obywatelską, spotkania i konsultacje, debaty, organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.
4. **Metody CAL** (Centrum Aktywności Lokalnej), której celem jest aktywizowanie społeczności lokalnych, tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca i lokalnej grupy oraz mobilizowanie, ożywianie i wspieranie rozwoju społeczności lokalnych.

VI. PRZEWIDYWANE REZULTATY

Program Aktywności Lokalnej dla gminy Przedbórz zakłada osiągnięcie następujących rezultatów:

1. Wzrost kompetencji i aktywności naszych mieszkańców.
2. Wzrost motywacji i aspiracji życiowych.
3. Zdiagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych oraz grup, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Zwiększenie aktywności na rynku pracy.
5. Zdobywanie nowych umiejętności, uprawnień.
6. Skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów.
7. Wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące.
8. Wzrost zaangażowania organizacji lokalnych w zakresie podejmowania działań środowiskowych.

9. Powstanie lokalnych grup działania.
10. Poznanie form radzenia sobie z własnymi problemami.
11. Wzrost usamodzielniania świadczeniobiorców pomocy społecznej poprzez wprowadzanie nowej roli pracy socjalnej charakteryzującej się przede wszystkim organizacją społeczności lokalnych i ich aktywizacją.
12. Zmiana postaw społeczności lokalnych wobec osób i grup defaworyzowanych.
13. Pozyskanie Certyfikatu Jakości CAL.
14. Wzrost kompetencji i pozytywnego odbioru społecznego Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przedborzu.

VII . REALIZATORZY PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przedborzu - jednostka wiodąca.

Potencjalni Partnerzy ustaleni w zależności od rodzaju wdrażanego PAL – u:

- Urząd Miejski w Przedborzu,
- Powiatowy Urząd Pracy w Radomsku – Filia w Przedborzu,
- Policja,
- Straż Miejska,
- organizacje pozarządowe,
- media,
- Kościół – parafia rzymsko – katolicka ,
- jednostki organizacyjne Gminy Przedbórz,
- Rada Miejska w Przedborzu,
- Młodzieżowe Centrum Kariery – MCK – siedziba w MDK w Przedborzu,
- Starostwo Powiatowe oraz jego jednostki podległe,
- Miejski Dom Kultury w Przedborzu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Przedborzu,
- społeczności lokalne,
- przedsiębiorcy lokalni, zakłady pracy,
- sołectwa,
- placówki edukacyjne, kulturalne i sportowe,
- służba zdrowia,
- inne instytucje działające w środowisku.

VIII. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

W ramach podprogramów PAL będą realizowane w szczególności następujące działania:

1. Rozpoznanie środowiska lokalnego w formie „badania i działania”:
 - badania, opracowywanie programów, ekspertyz, analiz, wydawnictw i konkursów związanych z przygotowaniem i realizacją programu /obserwacja, wywiady, analiza dokumentów/.
2. Rozwijanie komunikacji i integracji społecznej w środowisku:
 - edukacja społeczna i obywatelska, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych dla mieszkańców ,
 - organizowanie spotkań z grupami docelowymi, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Promowanie pracy wolontarystycznej:
 - wykorzystanie w realizacji działań pracy wolontariuszy oraz liderów lokalnych,
 - organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną, w tym animator lokalny, lider klubu integracji społecznej, lider grupy samopomocy, streetworker.
4. Budowanie lokalnego partnerstwa:
 - realizacja projektów w partnerstwie.
5. Umożliwianie dostępu do informacji i konsultacji, poprzez promowanie istniejących punktów oraz tworzenie nowych dostosowanych do potrzeb mieszkańców.
6. Inicjowanie ruchów samopomocowych i obywatelskich.
7. Prowadzenie działań na rzecz integracji środowiska lokalnego.
8. Wspieranie lokalnych inicjatyw.
9. Organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych.
10. Organizowanie wsparcia indywidualnego i grupowego w zakresie wzrostu kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych, umożliwiających powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy.
11. Organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.
12. Wiele innych w miarę potrzeb społeczności lokalnych.

IX . ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Do podstawowych źródeł finansowania działań podejmowanych w ramach Programu Aktywności Lokalnej należy zaliczyć:

1. Środki pochodzące z budżetu państwa.
2. Środki pochodzące z budżetu Gminy.
3. Środki pochodzące z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
- POKL (projekty systemowe dla Ośrodka i konkursowe).
4. Środki pochodzące ze źródeł zewnętrznych, w tym darowizny i sponsoring.
5. Środki własne podmiotów zaangażowanych w działania w ramach poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej.

X. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez realizatorów poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej, które będą realizowane na rzecz konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych.

Program Aktywności Lokalnej dla gminy Przedbórz będzie realizowany w latach 2012 – 2015. Na każdy rok kalendarzowy w miarę potrzeb zostanie sporządzony w postaci załącznika „ Opis planowanych działań”, który będzie stanowił integralną część niniejszego dokumentu i wynikał z wniosku o dofinansowanie projektu systemowego „ My też możemy”.

Celem monitoringu i ewaluacji będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawią się podczas realizacji działań. W sytuacji stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między założeniami a rezultatami będą dokonywane zmiany metod pracy.

Programy realizowane w ramach POKL będą poddawane kontroli zgodnie z zasadami kontroli w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013.

Dla osiągnięcia zamierzonych rezultatów przez cały czas będzie prowadzony monitoring. Zostaną przeprowadzone dwie ankiety , które będą poddane analizie w zakresie zamierzonych do osiągnięcia celów (początkowa i końcowa subiektywna ocena uczestnika).

Na etapie rekrutacji zabezpieczeniem będzie utworzenie listy rezerwowej osób, które mogłyby zająć miejsce uczestników rezygnujących z udziału w programie z przyczyn losowych.

W sprawozdaniach rocznych będzie dokonana ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz osiągniętych rezultatów PAL – u dla miasta i gminy Przedbórz, które zostaną przedstawione Burmistrzowi Miasta Przedborza oraz Radzie Miejskiej w Przedborzu.